

- Csaksegélykérésicéllaltelefonáljon,amentőerőknekszükségüklehetavonalakra.
- Kitelepítés során érvényesül a család együtt tartásának elve.
- Mielőbb térjen a lakásába, hogy a kitelepítésre, kimenekítésre fel tudjon készülni.
- Ha a veszélyhelyzet bekövetkeztekor a tanulók az iskolában tartózkodnak, az osztályok tanulóira a nevelő felel, ő viszi őket a kitelepítési gyülekező helyre, a befogadási helyen leadja a névsorukat.
- A lakásból való távozáskor zárja el víz- gáz-, elektromos vezetéket.
- Csukja be az ablakokat, az ajtókat kulccsal zárja be.
- A kályhákban, tűzhelyekben égő tüzeket oltsa el.
- Amegadott gyülekezőhelyet lehetőleggyalogközelítse meg, akijelölt útvonalon.
- Csoportosan közlekedjen, hogy segíthessenek egymásnak.
- Ne hallgasson rémhírekre, ne terjessze azokat.
- Eldöntheti, hogy a kijelölt befogadási helyre vagy ismerősökhöz megy.
- A gyermekekre, idősekre és betegekre különösen oda kell figyelni. A gyülekezőhelyen be kell jelenteni a mozgásképtelen betegeket, akiket a mentő egység szállítanak el, de magukra hagyni őket nem szabad.
- Ne veszélyeztesse senki az életét a család értékeinek védelmével, mert a hátra maradt ingatlanok, egyéb vagyontárgyak őrzését a rendőrség, polgárőrség, őrző-védő szervezetek végzik.
- Ne kíséreljen meg átkelni a hömpölygő vizen, mivel nem ismeri annak mélységét és sodrásának erejét – már a 20 centiméter magasságú vízfolyás is ledöntheti az embert a lábáról.
- Autóval se kísérelje meg az átkelést az áradaton – már a 30-40 centiméter mélységű víz is károsíthatja gépjárművét olyan mértékben, hogy az leálljon.
- Készítse össze családjá számára hátizsákban vagy válltászában -hogy a keze szabadon maradjon - a legszükségesebb személyes felszereléseket.
- Veszélyhelyzeti csomag: Könnyen szállítható, maximum 20 kg súlyú, feltüntetve rajta a tulajdonos neve.

Tartalma:

- a személyi okmányokat, értéktárgyakat, készpénzt, bankkártyát,
- két- három napi élelmiszert -konzerv, nem romlandó élelmiszer-, egy liter ivóvizet (szükséges naponta 3000-3600 kalória),
- az évszaknak megfelelő lábbelit, felsőruházatot, fehérneműt,
- tisztálkodási eszközöket,
- rendszeresen használt gyógyszereket, gyógyászati segédeszközöket (a gyógyszerérzékenységet jelezni kell),
- takarót (esetleg hálósákokat, gumimatracot)
- ha van, hordozható rádiót,
- a gyermek kedves játékát, megnyugtatót.

Tudnivalók a visszatelepítésről

- A veszély elmúltával a kitelepített lakosság visszatér a lakhelyére. A visszatérés lehetőségének a megállapítása a katasztrófavédelmi és a vízügyi szakemberek feladata.

- Akiket szervezett formában telepítettek ki, azokat szervezett formában telepítik is vissza. Amennyiben önállóan tér vissza, ezt feltétlenül jelezze lakhelyén.
- A településre csak akkor szabad visszatérni, ha megtörtént a fertőtlenítés.
- Ha az orvosok javasolják, adassa be a védőoltást.
- Ha a házában, lakásán repedéseket, töréseket lát, kérje a szakemberek véleményét lakása biztonságát illetően.
- Ha romosodást talál, a romok eltakarítása nagy körültekintést igényel, mert a romok mozgatása újabb omlást idézhet elő. Sose kezdjen egyedül a munkához, kérje a szakemberek segítségét.
- Az állati tetemeiket, szemetet, amelyet a víz hordott az udvarára, kertjébe, ne ássa el. A szakemberek begyűjtik azokat.
- A vizet, villanyt, gázt csak a vezetékek és a hálózat ellenőrzése után lehet bekapcsolni.
- Az átázott elektromos készülékeket, a gázkazánt, konvektorokat üzembe helyezés előtt vizsgálta meg szakemberekkel.
- A vezetékes víz használata a hatóságok engedélye alapján történhet meg.
- A kút vize sokáig alkalmatlan még emberi, állati fogyasztásra, használata csak fertőtlenítés és ellenőrzés után lehetséges.

9.2. Földrengés

A földrengés a Föld felszínének hirtelen rázkódása. A földrengések általában tektonikus eredetűek, de vulkánkitörések, föld alatti üregek beomlása stb. is okozhatnak földrengést. A földrengéskor felszabaduló energia rengéshullámokat kelt, amely hullámok eléri a Föld felszínét. Magyarország nem tartozik a kiemelkedően földrengésveszélyes területek közé, ennek ellenére erős rengések

időnként előfordulnak, és a távoli országok is mindinkább elérhetővé válnak a magyar turisták számára is.

Hogyan érzékelhető a földrengés?

Kezdetben gyenge rezgést érzünk, amelyet intenzív, többirányú, akár körkörös mozgású rázkódás követ, és morajló vagy bőgő hang kísér. Mindez nem tart tovább néhány, vagy néhány tíz másodpercenél.

A földrengést megelőzni, elkerülni nem lehet, de felkészülni szükséges:

- a sérülések (ember, állat) és az anyagi kár minimalizálására,
- 3 napos önálló élethelyzetre.

Hogyan készülhetünk fel földrengésre?

Tegyük biztonságossá lakásunkat; jelöljük ki menekülési útvonalakat, Készítsünk elő 3 napra elegendő létfontosságú eszközöket, élelmiszereket, sőt autókban is tartsunk veszélyhelyzeti felszereléseket,

Próbáljuk ki a védekezési, menekülési lehetőségeket, Ismerjük meg:

- a veszélyhelyzeti magatartásmódokat,
- elsősegély-nyújtási ismereteket,
- kézi tűzoltó készülékek használatát.
- Mit tegyünk tehát földrengés előtt?

Tegyük biztonságossá lakásunkat:

- sétáljunk végig lakásunkon, és gondoljuk végig, hogy mi történhet a berendezési tárgyakkal erős rázkódás esetén. Kérhetünk tanácsot szakemberektől is (építész, mérnök, biztosító stb.)
- A felújításra váró munkákat végezzük/végeztessük el (pl. megrepedezett falak, gyenge kémény, laza vagy hiányos tetőcserepek)
- Falrörögztett, ill. nehezebbtárgyakat (pl. tükör, festmény, polc) erősítsük meg,
- Az ágyakat ne ezek közelébe helyezzük
- A törött ablaküvegszilánkoktól függőnnyel védekezhetünk.,
- Az éghető anyagokat, házi vegyszereket fűtőtestektől, nyílt lángtól tartsuk távol,

A fontos iratokat tűzbiztos dobozban tároljuk.

A menekülési útvonalakat: minden családtagunk ismerje, mindig hagyjuk szabadon, próbáljuk is ki, hogy felidézhető legyen vészhelyzetben!

Legyen készenlétben:

- vastag ruha, cipő, kesztyű (ezek megvédhetnek meneküléskor az éles törmelésektől, szilánkoktól, hideg időjárástól)
- elsősegély doboz
- tűzoltó készülék
- a családtagok és a segítő szervek telefonszámai (pl. a telefonkönyv borítóján)
- generátor a létfontosságú elektromos eszközök (pl. kerekesszék) működtetéséhez

Veszélyhelyzeti csomagok:

- A 3 napos önellátást biztosító családi csomag előre elkészítve, biztonságos helyen tárolva (élelmiszer, 12 liter víz/fő, váltóruha, fényképek a családtagokról, barátokról),
- Kitelepítési csomag, amit induláskor állítunk össze (gyógyszerek, iratok, pénz, a gyerekek kedvenc játéka),
- Az autóban túlélőcsomag az utazás biztosításához a család és a jármű részére (rendkívüli időjárás -hideg, hőség, vihar-, illetve rossz útviszonyok esetére),
- Munkahelyünkön is állítsunk össze túlélőcsomagot: vastag ruhanemű, takaró, elemlámpa, rádió, elemek, síp, nem romlandó, magas energia tartalmú élelmiszerek (szárított gyümölcs, mogyoró, csokoládé), személyes irataink.

Legyen megfelelő biztosításunk! A szomszédokkal is egyeztessünk (pl. egymás segítése, háziállatok elhelyezése).

Ismerjük meg, mit kell tennünk földrengés bekövetkeztekor, és készítsük fel gyermekeinket is. Ha az iskolában éri őket földrengés, kövessék a pedagógusok útmutatásait, semmiképp se maradjanak egyedül!

Teendők földrengés esetén:

Amíg tart a rengés:

- Ne hagyjuk el az épületet, illetve ne próbáljunk meg bejutni, ugyanis a legtöbb sérülés ilyenkor történik (pl. ledőlő kémény, lehulló vakolat, üvegcserep miatt),
- Az épületen belül igyekezzünk minél távolabb kerülni ablakoktól, üvegektől, könyvespolcoktól és olyan tárgyaktól, amelyek leesve sérülést okozhatnak. A konyhából biztonságosabb helyre (pl. nappaliba) meneküljünk,
- Keressünk menedéket az asztalok alatt, ajtókeretben, a szoba sarkában.

Mit NE tegyünk földrengés esetén?

- Ne használjuk a telefont feleslegesen csak életveszély esetén, mert a hatóságoknak szükségük van minden szabad vonalra.
- Ne gyújtsunk gyufát vagy villanyt!

A földrengést követően:

- Figyeljünk az esetleges utórengésekre. A főrengést követő utórengés általában kevésbé veszélyes, de az erőssége hasonló lehet a főrengéshez. Az utórengés a meggyengült épületekben további károkat okozhat, és a mentési munkálatokat is veszélyeztetheti. Az utórengés a földrengést követően azonnal, de akár órákkal, napokkal, hetekkel vagy akár egy hónappal később is lehetséges.
- Az erősen megsérült épületeket minél hamarabb el kell hagyni.
- Liftet használni tilos!
- Kisebb kezdeti tüzet elolthatunk kézi tűzoltó készülékkel vagy letakarással. Gázok és füst ellen védjük arcunkat, szemünket, a szabad bőrfelületet nedves ruhával.
- Vegyünk fel vastag ruhát, cipőt, kesztyűt, hogy védjük magunkat. Vigyük magunkkal a kitelepítési és veszélyhelyzeti csomagunkat.
- Hallgassuk a rádiót vagy az akkumulátorral működő televíziót. Hallgassuk meg a veszélyhelyzeti híradásokat.
- Telefonunkat – vezetékessé vagy mobilt – CSAK veszélyhívásra használjuk.
- Óvatosan mozogjunk a lakásban. A meglazult és elmozdult bútorok balesetet okozhatnak.
- Maradjunk távol a romos területektől. Csak akkor közelítsük meg az összedőlt vagy károsodott területet, ha erre a rendőrség, a tűzoltóság vagy a katasztrófavédelem munkatársai kéri. Visszatérni a lakásba csak a hatóságok engedélyével lehet.
- Segítsünk a bajba jutott embereken. Segítsünk családtagjainkon, a szomszédjainkon, a mozgássérülteken, gyerekeken. Amennyiben kiképezték, segítsen az elsősegélynyújtásban. NE mozdítsa a súlyosan sérülteket, kivéve, ha közvetlen életve-

szélynek vannak kitéve. Ha ilyet észlel, kiáltson segítségért!

- Takarítsuk fel a kiömlött üzemanyagot, vegyszert vagy az egyéb gyúlékony anyagokat. Elemlámpával ellenőrizzük, majd zárjuk el a gáz- és elektromos készülékeket, az elektromos főkapcsolót. A gázvezeték főkapcsolóját csak szivárgás gyanújakor szabad elzárni, visszakapcsolni pedig csak szakembernek lehet!
- Nyugtassuk meg a riadt állatokat. Ha lehet, őket is menekítsük ki.
- Ha tömegben vagyunk: (pl. bevásárló központban, színházban)
- Vigyázzunk, nehogy a pánikba került tömeg összetaposson.

Maradjunk védett helyen, amíg tart a rengés!

- Ha autóval közlekedünk: álljunk meg az út szélén, távol hidaktól, felüljáróktól. Maradjunk az autóban.
- Őrizzük meg nyugalmunkat, segítsünk másokon!

9.3. Cunami

Mi a teendő, ha erős földrengést észlelünk a tengerparton?

- Először is azonnal feküdjünk a földre, húzzuk össze magunkat, és maradjunk így, amíg tartanak a rengések.
- A rengések elmúltával tereljük össze családtagjainkat, azonnal hagyjuk el a partot, és meneküljünk magasabban fekvő területre.
- Ügyeljünk az estleges leszakadt elektromos kábelekre, ne menjünk a közelükbe. Maradjunk távol az épületektől, hidaktól, mivel nagyobb törmelékkarabok hullhatnak le róluk egy utórengés során.

Mi tegyünk, ha elrendelték a szökőárriadót (TSUNAMI WARNING)?

- Hallgassuk a rádiót, hogy bővebb információhoz juthassunk.
- Vigyünk magunkkal a kimenekítési csomagunkat.
- Kövessük a helyi hatóságok utasításait. Az általuk ajánlott menekülési utakat használjuk. Menjünk minél magasabban fekvő területre, és minél távolabb a vízparttól. (Komoly életveszélyben vagyunk, ha a szökőárat a partról vagy egy szikláról szeretnénk figyelemmel kíséreni. Ha már látjuk a hullámot, akkor túl közel vagyunk ahhoz, hogy elmenekülhessünk előle.)
- Csak azután térjünk vissza otthonunkba/szállásunkra, ha a helyi hatóságok ezt már engedélyezik. (A szökőár nagy hullámok sorozata és akár órákon át is tarthat, ne gondoljuk azt, hogy az első hullám elvonulásával a veszély el is múlt. A következő hullám akár magasabb is lehet az előzőnél!).

Mi a teendő szökőár levonulása után (TSUNAMI WARNING CANCEL)?

- Hallgassuk a rádiót, ahol a helyi hatóságok fontos információkat közölhetnek, például megromlott hidakról, utakról és egyéb veszélyforrásokról.
- Segítsünk az esetleges sérülteken, vagy romok alá szorult embereken. Nyújtsunk elsősegélyt, ha szükséges.

- Ne menjünk be olyan épületbe, amely még mindig vízben áll. A víz alámoshatta az épületek alapjait, beszakadhat a padló, vagy összedőlhet az épület fala. Amikor visszatérünk otthonunkba, legyünk nagyon körültekintőek! A szökőár következtében az épületek olyan helyeken is károsodhattak, amire nem is gondolnánk! Figyeljünk minden lépésre!
- Nézzünk körül, nincs-e tűzveszély. A törött, vagy szivárgó gázcsövek, elárasztott elektromos aljzatok, tűzhely vagy elektromos berendezések, gyúlékony vagy robbanékony anyagok jelenléte mind-mind veszélyt jelentenek. A tűz kialakulásának a veszélye a legnagyobb kockázat egy áradás után.
- Nézzük meg, nem szivárogo-e a gáz. Ha gáz szagot érzünk, vagy sziszegő, fújó hangot hallunk, akkor nyissunk azonnal ablakot, majd hagyjuk el az épületet. Zárjuk el az épület fő gázcsapját, és értesítsük a gázszolgáltatót egy szomszédos épületből.
- Csak akkor használjunk csapvizet, ha a helyi hatóságok szerint biztonságos, tiszta a vezetékes víz.
- Nyissuk ki az ablakokat és az ajtót, hogy az épület gyorsabban kiszáradhasson.
- Lapátoljuk ki a sarat, amíg az nedves, így könnyebben tudnak kiszáradni a falak és a padló.
- Ellenőrizzük az élelmiszereket. Amelyik kapcsolatba került a vízzel, az szennyeződhetett, és ki kell dobni.

9.4. Szélsőséges időjárási viszonyok

Szélviharok

A szél sebességén értelemszerűen a levegő mozgásának sebességét értjük. A meteorológiában általában a m/s-ban, illetve egyes területeken a csomóban szokták meghatározni. 1 m/s kb. 2 csomónak felel meg. Az alábbi táblázatban található az egyes szélsőségek kategóriák, amit a meteorológiai szövegekben alkalmazni szoktak.

A 70 km/h-nál erősebb szélvihar emberre, állatra veszélyes viharkárokat okozhat:

- szilárd építményekről leszakíthatja a tetőfedeleket,
- súlyosan megrongálhatja az energiaellátás és távbeszélő berendezések vezetékeit,
- könnyű épületeket dönthet össze,
- közlekedési zavarokat, akadályokat idézhet elő,
- fákat törhet ki.

Óvintézkedések a várható vihar előtt:

- Az ajtókat, ablakokat zárjuk be.
- Ne menjünk ki a szabadba.
- Ne hagyjuk a kisgyermeket, betegeket felügyelet nélkül, lehetőleg senki ne maradjon egyedül.
- Készüljünk fel áramszünetre (elemlámpa előkészítése).
- Áramtalanítsuk az elektromos berendezéseket.
- Ha az előrejelzéseket követően van rá időnk, a ház körül található fák meggyengült ágait vágjuk le.

- A ház környékéről gyűjtsünk össze és vigyünk be az épületbe minden olyan tárgyat, amit a szél felkaphat (pl. műanyag kerti bútorok, szerszámok) – ezek ugyanis súlyos sérüléseket okozhatnak.

Mi a teendő szélviharban?

- Viselkedjünk nyugodtan, körültekintően.
- Ha lehet, keressünk védett, stabil helyet (épület, aluljáró).
- Távol haladjunk a fáktól, épületektől, hogy a letört ágak, cserepek, üvegszilánkok ne okozzanak sérülést.
- Védjük szemünket a portól, fejünket a szél sodorta tárgytól, ágaktól stb.
- Oszlopba, kerítésbe kapaszkodjunk, hogy ne sodorjon el az erős szél.
- Tartsuk, védjük erősen a kisgyerekeket, ne szakadjunk el társainktól.
- A járműveket, sátrakat, gyenge szerkezetű építményeket hagyjuk el, mert bentől nem lehet érzékelni a fenyegető veszélyt (pl. rádőlhet a fa).
- Leszakadt villamos távvezeték megközelíteni is életveszélyes!
- Szabadban végzett tűzveszélyes tevékenységet azonnal abba kell hagyni, a tüzet eloltani (pl. gázegetés kertben, tábortűz, szalonnasütés, kerti parti).
- Csónakázni, fürdőzni erős viharban életveszélyes! Nagyobb vízfelület fölött összefüggő vízfüggöny alakulhat ki, emiatt jó úszók is megfulladhatnak. Vegyük komolyan a viharjelzéseket!
- Az állatok viselkedése kiszámíthatatlanná válik, megvadulhatnak, ezért ne érjünk hozzájuk. háziállatokat zárjuk be.

Tornádó

A tornádó a Föld egyik legpusztítóbb erejét képviseli, és ez a meteorológiai esemény Magyarországon is lehetséges. A tölcser külső részén minimálisan 65 km/h, maximálisan akár 510 km/h-s szélsébség mérhető. Ebben a "palástban" rengeteg törmelék található, amelyet a tornádó szívóhatása halmoz fel. A tornádóban lehetnek deszkák, kövek, kavicsok, cserepek, amelyeket akár puskagolyó sebességével lő ki magából.

Mi a teendő tornádó idején?

Általános szabály: Keressen menedéket föld alatt vagy szilárdan rögzített tárgy alatt.

- Ha *otthonában* tartózkodik, keressen menedéket az alagsorban, egy erős asztal alatt. Ha nincs alagsor, menjen a tornádó érkezési útvonalával ellentétes szobába. Zárja el a gázt, kapcsolja le a villanyt. Takarja le magát pokróccal vagy ágybetéttel.

Legyen minél távolabb az ablaktól.

- *Iskolában, bevásárló központban, moziban, szállodában* tartózkodik, ne essen pánikba. Menjen a kijelölt "túlélő" területre. Ha ilyen nincs, legyen minél messzebb a faltól, ablaktól. A lehető legjobb hely az épület közepe, kisebb boltok, szobák, WC vagy raktárak. Mindig törekedjen arra, hogy a lehető legmesszebb legyen az ablaktól. Feküdjön a földre, kezével takarja el a fejét. **SOHA NE KERESSEN MENEDÉKET AUTÓBAN VAGY LIFTBEN!**
- Ha *gépjárműben* van a tornádó érkezésekor, hajtson a tornádó haladási irányától mindig jobbra, a lehető leggyorsabban. Keressen egy felüljárót, alacsony hidat, vízátvezető csatornát, és keressen alatta menedéket. **NE MARADJON A JÁRMŰBEN!**
- Ha lakókocsiban van, azonnal hagyja el! Egy lakókocsit egy 60-70 km/h-s szellőkés is felboríthat, a rázuhanó törmelék a kocsit összezúzhatja. Egy lakókocsit lehetetlen olyan erősen a földhöz rögzíteni, hogy egy tornádó ne tegyen kárt benne.

A tornádó elvonulása után:

- Keressen túlélőket, ellenőrizze, családtagjai épségét.
- Hagyja el a romos épületet. Csak akkor menjen egy épületbe, ha azt már biztonságosnak nyilvánították.
- Amennyiben sérültet talál, akinek élete további veszélynek van kitéve, mindenféle képp mentse ki szorult helyzetéből. NE nyúljon a sérültekhez, ha nem biztos abban, nem okoz-e további sérüléseket.
- Hívjon azonnal segítséget telefonon, mobiltelefonon vagy kiabálva. Magyarországon a 112-es segélyhívó szám használata ajánlott. A telefonját CSAK segélyhívásra használja!
- Figyelje a rádiót (Kossuth Rádió), televíziót (MTV1) a veszélyhelyzeti közlemények miatt.
- Amennyiben lehetséges, készítsen fotót, videofelvételt az épületben esett károkról. A biztosítónak, katasztrófavédelem munkatárainak szüksége lehet rá.

Erős téli lehülés, ónos eső, intenzív havazás

A téli időszakban a hosszabb ideig tartó hideg idő következményei lehetnek az alábbi veszélyhelyzetek:

- Hófúvások, hótörleszok, sínek felfagyása, jégréteg kialakulása miatt fennakadások lehetnek a (közúti, vasúti, légi) közlekedésben.
- A közlekedés nehézségei miatt akadozhat az alapvető élelmiszerellátás, az egészségügyi ellátás, a betegszállítás, gyógyszerek beszerzése.
- A hófúvások településeket zárhatnak el a külvilágtól, járművek akadhatnak el az utakon.
- Az elakadt járművekben az utasok testhőmérséklete erősen leül, fagyási sérüléseket szenvedhetnek.
- A gázvezetékek befagyása miatt a vezetékes gázellátás ideiglenesen leállhat.
- Az elektromos áram felhasználásának növekedése, esetleg ráfagyott jégréteg miatt átmeneti zavarok keletkezhetnek az áramszolgáltatásban.
- A hó súlyától az épületek tetőszerkezete károsodhat.

Ónos eső

A téli időszakban, amikor enyhébb léghullámok érkeznek fölénk, gyakran előfordul, hogy először csak a légkör felső rétegei melegszenek fel, míg a talaj és a talaj-közeli levegő hőmérséklete még fagypont alatt marad. Ez a helyzet ónos eső kialakulásához vezethet, ami a síkosság legalattomosabb fajtáját okozza. Elég egy kevés eső és néhány perc alatt tükörsima jégpáncél vonja be a felszínt.

Ha azt észleljük, hogy a hőmérséklet fagypont alatti, és az eső esik, akkor számíthatunk jégréteg kialakulására, emiatt körütekintően és fokozott óvatossággal közlekedjünk, mind gyalogosan, mind gépjárművel! Tartós és intenzív ónos eső idején villanyvezetékek szakadhatnak le, és faágak is letörhetnek a rájuk rakódó jég súlya alatt.

Hóvihar

Ajánlott magatartási szabályok intenzív havazás esetén:

Felkészülés időben:

- Készítsünk elő hólapátot, sót, homokot, elemes rádiót és zseblámpát, tartalék elemeket.
- A mobiltelefon legyen feltöltött állapotban, az akkumulátor is legyen kéznél.
- Tartsunk otthon 3 napra elegendő vizet, nem romlandó élelmiszert, valamint a szükséges gyógyszereket.
- Fontos a hordozható alternatív fűtőtest és tűzhely, az elegendő tüzelőanyag.
- Tartsunk készenlétben meleg ruhákat.
- A kinti csapokat vízteleníteni kell, nehogy a fagyás miatt elrepedjenek a csövek, és a víz eláraszsa a házat.

*A hóvihar alatt
A lakásban:*

- Maradjunk a lakásban, ha lehet, húzzuk le a redőnyöket, csukjuk be a spalettákat.
- Ne végezzünk kockázatos tevékenységet (pl. erős fizikai munka), hiszen egy esetleges baleset esetén a hóesés miatt esetleg a mentők sem tudják megközelíteni a házat.
- Semmiképp se induljunk gyalog hosszabb távra, főleg egyedül.
- Ha ki kell menni az épületből, fel kell öltözni melegen és rétegesen, semmilyen testrész sem maradhat fedetlenül, mert a hideg és az erős szél együtt hamar fagyási sérüléseket okozhat. Fontos a sapkahasználat, mert a legtöbb testhőmérséklet a fedetlen fejen át távozik.
- Ha a lakást a lehullott hó elzárta a külvilágtól, értesíteni kell a hatóságokat, akik segíteni tudnak, de fel kell készülni az esetleges hosszabb benttartózkodásra.

Utazáskor

- Szélsőséges időjárási viszonyok között nem biztonságos az utazás, különösen, ha nagyobb távolságra kell eljutni!
- Ha feltétlenül szükséges útnak indulni, mindig kísérő társsal tegyük, és csak abban az esetben, ha meggyőződünk róla, hogy az utazási feltételek biztosítottak.
- Ha nagyobb távolságot kell gyalogosan megtenni, öltözzünk rétegesen, felsőruházatunk lehetőleg legyen vízhatlan, vigyünk magunkkal meleg kávé vagy teát.
- Gépkocsival csak akkor szabad elindulni, ha feltétlenül szükséges, ha gépjármű megfelelő műszaki állapotban van, és van biztonságos téli üzemeléshez szükséges felszerelés (téli gumiabroncsok, hólánc, tartalék üzemanyag, elakadás esetére lapát vagy ásó, homok, stb.). Ebben az esetben sem tanácsos egyedül elindulni.
- Indulás előtt tegyünk a gépkocsiba meleg takarót, elektromos kézilámpát, meleg italt, legalább egy napra elegendő élelmiszert.
- A gépkocsi bármikor elakadhat és esetleg csak napok múlva fogják kiszabadítani. Úgy kell összeállítani öltözetünket, hogy szükség esetén gyalog is képesek legyünk folytatni utunkat.
- Amennyiben hosszabb időt (néhány órát) kénytelenek vagyunk az álló gépjárműben tartózkodni, a motor járatásával fűthetjük az utasteret, de ne felejtünk el legalább tíz-tizenöt percenként szellőztetni. Az álló jármű utasterébe ugyanis kipufogó gázok szivároghatnak, amelyek súlyos rosszullétet, esetleg halálos balesetet okozhatnak.
- Alkoholt soha ne fogyassunk a hideg elleni védekezés céljából! Kezdeti élnkítő hatása után csökkenti a fizikai teljesítőképességet, bágyadságot okoz, illetve csökkenti a helyzetfelismerő- és ítélőképességet, amely ilyen helyzetben életveszélyes lehet.

Hőség

A globális klímaváltozás a XXI. század egyik legfontosabb környezeti problémája. A föld felszínének átlaghőmérséklete az utóbbi 25 évben 0,4 °C-kal emelkedett. A klímaváltozás több oldalról veszélyezteti az emberi egészséget:

- károsítja a környezetet, az ökoszisztémát, a gazdaságot, a társadalmat
- befolyásolja az élelmiszer biztonságot,
- növeli az extrém időjárási helyzetek, pl. a hóhullámok gyakoriságát.

Hóhullám: 3 egymást követő napon a napi átlaghőmérséklet 26,6°C felett

Veszélyeztetett csoportok:

Bárminek okozhat egészségi panaszokat, kellemetlen tüneteket, rosszullétet a kánikula, de vannak különösen veszélyeztetett csoportok. Ilyenek például:

- a csecsemők és a fiatal kisgyermek,ek,
- a 65 évnél idősebbek, fogyatékosok, szívbetegségekben és magas vérnyomásban szenvedők.
- a fiatalok.

Magas hőmérséklet okozta megbetegedések:

- bőrkiütés
- fáradság
- görcs
- hirtelen ájulás
- kimerülés
- stroke

Kánikulában való sportoláskor szükséges a gyakori húsítás, legalább 4 liter folyadék fogyasztása és a sópótlás. Széles karimájú kalappal, napszemüveggel lehet védekezni a napégető ereje ellen. Forró napokon könnyű, világos színű, bő szabású, pamut alapanyagú ruhát ajánlatos hordani. A fényvédő krém használata feltétlenül célszerű. Nagy melegben sokat segíthet a langyos vagy hideg vízzel történő gyakori zuhanyozás.

9.5. Nukleáris veszély

Hazai, vagy külföldi, de az ország területét érintő nukleáris, illetve radiológiai veszélyhelyzetek esetén a lakosság részére sürgős óvintézkedésekre kerülhet sor a baleset kezdeti szakaszában:

Elzárkózás:

Az elzárkózás lényege, hogy a radioaktív felhő elhaladásának idejére a lakosoknak fedett helyen, zárt ablakok és ajtók mögött kell tartózkodni.

Az elzárkózásra legalkalmasabb helyek a házak, lakások belső szobái, a lehető legkevesebb nyílászáróval, illetve a jól zárható alagsorok, pincék.

Elzárkózás idejére a legfontosabb szükségleti eszközök:

- élelmiszer, elsősorban előre csomagolt termékek, konzervek;
- ivóvíz, naponta fejenként 3-4 liter;
- váltóruházat és cipő;
- takarók;
- szükséges gyógyszerek;
- tisztító- és tisztálkodó szerek;
- elemes rádió és tartalék elemek;
- szükségvilágítás;
- elsősegélycsomag;
- ragasztószalag, ez felhasználható az ajtók és ablakok hermetizálására is;
- műanyag zsákok a szennyezett anyagok és a szemét gyűjtésére.

Az elzárkózás előtt célszerű lezuhanyozni, és az esetlegesen elszennyeződött ruházatot kicserélni tisztára. Hallgatni kell a Kossuth rádiót, ahol az óvintézkedések elrendelésére és feloldására vonatkozó információ hallható.

Jódprofilaxis - kálium-jodid

A kálium-jodid stabil jódizotópot tartalmazó só. A stabil jód a pajzsmirigy megfelelő működéséhez szükséges elem. A szervezetbe a szükséges jódmennyiség a táplálkozás során, az élelmiszerekkel jut be. A kálium-jodid gyógyszerként forgalomba hozott készítmény.

A nukleáris balesetek során a levegőbe radioaktív jód kerülhet, ami belégzés során, a tüdőn keresztül a szervezetbe juthat. A szervezetben lévő radioaktív jódot a pajzsmirigy veszi fel, ami ott feldúsulva különböző pajzsmirigy megbetegedéseket okoz.

A szervezet a stabil és a radioaktív jód között nem tud különbséget tenni. A kálium-jodidból, a szervezetben való felszívódás után, a stabil jód a pajzsmirigyben megkötődik, telíti azt, így a radioaktív jód ezután már nem tud megkötődni, és a szervezetből kiürül.

FONTOS TUDNI! A kálium-jodid csak a pajzsmirigyet képes megvédeni és csakis a radioaktív jód megkötődése ellen. Amennyiben a levegőben nincs radioaktív jód, a kálium-jodid tabletta alkalmazása teljesen felesleges.

FONTOS TUDNI! A kálium-jodid sem nyújt 100%-os védeltséget!

A védelem mértéke függ:

- Mennyi idő telt el a radioaktív jód belélegzése és a kálium-jodid tabletta bevétele között (minél kevesebb, annál jobb a hatás);
- Milyen gyorsan szívódik fel a kálium-jodid a vérből;
- Mekkora mennyiségű radioaktív jódot lélegzett be az ember.

Mikor kell bevenni a kálium-jodid tablettát, és hol lehet hozzájutni?

- A kálium-jodid tablettát csak központi utasításra és csakis indokolt esetben szabad bevenni. Amennyiben központilag nem kerül elrendelésre a jódprofilaxis, a kálium-jodid tabletták bevétele nem javasolt, mivel indokolatlan esetben a kockázat nagyobb, mint a haszon.
- Az alkalmazás az életkortól és az egészségi állapottól is függ, a gyógyszerhez csatolt utasítást be kell tartani! A kálium-jodid tablettákat a Paksi Atomerőmű Zrt. 30 km-es körzetében lévő településeken a gyógyszerárakban vagy a polgármesteri hivatalokban tartják készletezve. Az ország emellett rendelkezik szükség esetén kiosztható központi készletekkel is.

Kimenekítés, kitelepítés:

Ha az esemény vagy baleset jelentős radioaktív anyag kibocsátásával jár, akkor a hatóságok az MTV1, illetve a Kossuth rádió útján, illetve helyi eszközökön értesítik a lakosságot a kitelepítés helyéről és idejéről. A kimenekítésnél mindig meg kell várni a központi utasítást, illetve ismerni kell a kimenekítési irányokat azért, hogy a radioaktív felhő és a szennyezett területek elkerülhetők legyenek. Önállóan, utasítás nélkül ne kezdjük meg a menekülést.

9.6. Lakástűz megelőzése, mit tegyünk lakástűz esetén?

A lakóépületekben keletkezett tüzek vizsgálati tapasztalatai azt mutatják, hogy az emberi tényező a tüzesetek túlnyomó részében döntő szerepet játszik.

Tipikus keletkezési okok:

- tűzhelyen felejtett zsiradék túlhevülése és meggyulladása,
- felügyelet nélkül hagyott gyertya, mécses (adventi, karácsonyi koszorú, fenyőfa),
- dohányzás,
- lakásfelújítások során gondatlanságból bekövetkezett események.

Ezek a tüzek megelőzhetők néhány alapvető óvintézkedés betartásával:

- A konyhában tűzhelyen főző ételt ne hagyjuk felügyelet nélkül, különösen a bő zsirban, olajban készülő ételeket. A kifutó zsiradék azonnal lángra kap, és a konyhák zsúfolt bútorozottsága a tűz továbbterjedésére jó lehetőséget biztosít.
- A meggyújtott gyertyát, mécseset ne hagyjuk magára még rövid időre sem. Az adventi koszorúkon és fenyőfákon meggyújtott gyertyák még felügyelet mellett is veszélyt hordoznak magukban. Az idő múlásával és a növényi részek száradásával ez a veszély hatványozódik.
- A dohányzás még mindig dobogós helyen szerepel a tűzkárstatisztikákban. Odafigyeléssel ezek az esetek megelőzhetők. Ágyban ne dohányozzunk!
- A lakásfelújítások során a hegesztés, a fémek vágása, csiszolása során keletkező megbúvó szikrák még órák múlva is okozhatnak tüzet. Takarással, nedves rongyokkal védekezhetünk.
- Az épületek villamos hálózata a létesítés kori fogyasztói szokások figyelembevételével került tervezésre. Az eltelt időszak alatt a háztartások áramigénye jelentősen megnövekedett, ami a belső hálózat túlterheléséhez, illetve fokozott előregedéséhez vezet. Fokozott tűzkockázatot jelent. Jogszabályi előírás, hogy a villamos hálózatot felül kell vizsgáltatni, mely alól a lakások sem kivételek. Lakóépületek esetében ez a felülvizsgálati ciklusidő 9 év. A méréssel történő vizsgálat fényt derít a nem látható, érzékelhető hibákra is, melyek így kijavíthatóvá válnak. A villamos berendezéseket használat után lehetőleg válasszuk le a hálózatról. Ha hosszabb időre elutazunk, ne hagyjunk elektromos berendezést bedugva (TV, hűtő, számítógép stb.), mivel ezek még kikapcsolt, készenléti állapotban is fogyasztóként üzemelnek. Esetleges meghibásodásuk tüzet okozhat, ami a felügyelet hiánya miatt komoly károkhhoz vezethet.

- A panelépületekben a beépített, tűzbiztonságot növelő berendezések (száraz vagy nedves rendszerű fali tűzcsapok, lépcsőházi hő- és füstelvezető berendezés, vészvilágítás, esetlegesen biztonsági felvonó és túlnyomámos füstmentes lépcsőház) megfelelő működése, karbantartottsága alapkövetelmény. Ezek a berendezések életvédelmi célokat szolgálnak. Biztonságunk érdekében ezen berendezések működtetésének lehetőségével legyünk tisztában.
- Biztonsági kockázatot rejt a közös terek vagyonvédelmi rácsokkal történő lezárása, illetve a lezárt területen történő tárolás. A több lépcsőházas társasházak, lakóközösségek – vagyonbiztonságukra történő hivatkozással – rendszeresen lezárják a lépcsőházak közötti átjárási lehetőségeket. Az átjárók akadálymentes használhatósága elengedhetetlen az épület biztonsága tekintetében. Megoldást jelent, ha a nyithatóságot biztosító kulcs az átjáró két oldalán elhelyezésre kerül.

A panelépületek tűzvédelmi megfelelőségét alapvetően nem az épület maga határozza meg, hanem az ott lakók magatartása, a lakóközösséghez fűződő felelősségteljes viszonya.

Mit tegyünk tűz esetén?

- Ha tüzet, füstöt észlelünk, azonnal értesítsük a tűzoltóságot a 105-ös telefonszámon. Az eloltott tüzet is be kell jelenteni.
- A lakásunkban keletkező tüzet próbáljuk meg eloltani.
- A konyhában meggyulladt zsiradékot vízzel ne próbáljuk meg eloltani. A szétfröccsenő égő folyadék súlyos égési sérüléseket okoz és a tűz szétterjedését is segíti. Legegyszerűbb megoldás az égő zsiradék fedővel történő letakarása.
- Elektromos berendezés vízzel történő oltását megkezdeni csak a hálózatról történő leválasztás után szabad.
- Amennyiben nem sikerül a tüzet eloltani, azonnal hagyjuk el a lakást. A bejárati ajtót csakjuk be magunk után. (kulccsal bezárni nem szabad). Hagyjuk el a házat.
- Kiabálással riasszuk a többi lakót.
- Ha a lépcsőház sűrű füsttel telített, ne próbáljunk meg azon keresztül menekülni. Csukjuk be a bejárati ajtót. Tájékozódás (látás) hiányában két emelet magasból sem sikerülhet a menekülés.
- A meneküléshez semmilyen esetben se használjunk normál kiviteli személyfelvonót. (biztonsági lift tűz esetén is használható)
- Várjuk a tűzoltókat, hogy a gyors beavatkozást megfelelő információval segítsük.

Néhány feladatot érdemes elvégeznünk, hogy megelőzzük a tűz kialakulását, megvédjük magunkat, családunkat és a tulajdonunkat a tűz veszélyeitől.

Füstjelzők:

- Vásároljunk egy megbízhatóan működő füstérzékelőt (tűz jelzésére), CO érzékelőt (gázkazán hibájának jelzésére). A jól működő érzékelők időben jeleznek, ha füstöt, égéstermékét érzékelnek a helyiség levegőjében.
- Helyezzünk el minden használati szinten legalább egy érzékelőt. A hálósobákba és azokba a helyiségekbe, ahol nyílt lánggal üzemelő fűtő vagy főzőberendezés van, külön-külön szereltesünk be. Az érzékelőket a mennyezetre vagy attól maximum 40 cm-re tegyük.
- Minden hónapban teszteljük le a füstérzékelőt, és évente cseréljük újakra az elemeket. Tíz év elteltével vásároljunk újabb, modernebb érzékelőt.

Gondoskodás a menekülésről:

- Családunkkal nézzük meg közösen, tűz esetén merre tudunk a leggyorsabban a szabadba menekülni a házunk (lakásunk) egyes helyiségeiből.
- Gyakoroljuk a menekülést.
- Ellenőrizzük, hogy minden nyílászáró nyitható, nincsen-e beszögelve, beragadva. A biztonsági rácsok nyithatók-e belülről. A fixen rögzített fémrácsok megakadályozhatják a menekülést.
- Tanítsuk meg családunk mindentagjának, hogy tűzesetén a padló közelében (leguggolva, négykézláb) közlekedjünk, mert itt biztonságosabb. A füst és a hó felfelé száll.
- Ne pakoljunk semmit a folyókra, lépcsőkre, kiürítési útvonalakra. Baj esetén a tárgyak akadályozhatják a gyors és biztonságos menekülést.

Gyufa és a dohányzás:

- Tűzgyújtó eszközeinket (gyufa, öngyújtó, gázgyújtó stb.) tartsuk elzárva, gyermekek által el nem érhető helyen.
- Ne dohányozzunk ágyban, ha betegek vagy álmosak vagyunk. Mély, nem éghető anyagú hamutartót használjunk. A cigaretta vagy a szivarvéget eldobás előtt vízzel öblítsük le.

Tűzveszélyes anyagok biztonságos használata:

- Zárt térben soha ne használjunk benzint, gázolajat vagy hasonló gyúlékony folyadékot.
- A tűzveszélyes anyagokat csak jól szellőztetett helyen tároljuk, hőtermelő berendezésektől távol.
- Ne dohányozzunk, ne használjunk nyílt lángot, ha éghető folyadékkal dolgozunk.
- Használat után nyílt téren elhelyezett fémedénybe dobjuk azokat a rongyokat, amelyeket tűzveszélyes folyadékkal itattunk át.

Hőtermelő készülékek biztonságossága:

- Legyünk óvatosak és körültekintőek, amikor nyílt lánggal üzemelő fűtő, melegítő vagy főzőkészüléket használunk.
- Csak engedélyezett típusú, kifogástalan műszaki állapotú tüzelő- és fűtőberendezést szabad használni.
- Ellenőriztessük rendszeresen szakemberrel a tűzveszélyes folyadékkal (olajjal) üzemelő fűtőkészüléket. A berendezéstől távol tároljuk az üzemanyagot, utántöltését csak kihűlt állapotban végezzük.
- Fával, szénrel üzemelő berendezés közelébe éghető anyagot ne pakoljunk, a kipattanó szikra felfogására fémből készült szerkezetet használjunk. A koromzsák és a tisztító ajtó állandóan tartsuk zárt állapotban. A tisztítását csak lehűlt állapotban végezzük. A hamut és a salakot teljesen lehűtött állapotban ürítsük fémkonténerbe. A kémény használaton kívüli bekötő és tisztító nyílását nem éghető anyaggal hézagmentesen lezárva kell tartani.
- A szilárd tüzelőanyag-üzemelésű tüzelő- és fűtőberendezést csak szilárd tüzelő vagy engedélyezett begyújtó anyaggal gyújtjuk be, és üzemeltessük.

- Gázzal üzemelő készülékeinket évente szakemberrel ellenőriztessük.
- A kémények ellenőrzése is szakember által évente ajánlott.
- Tartsunk távol minden berendezési tárgyat a fűtőtestektől és a hozzá kapcsolódó füstelvezető csövektől.

Elektromos készülékek:

- Villanyszerelővel rendszeresen ellenőriztessük az elektromos készülékeinket (lakóépületben kilencévente). Túlmelegedés, rendellenes működés, furcsa égésre utaló szag esetén azonnal válasszuk le a hálózatról (húzzuk ki a konnektorból).
- A kismegszakítókat, biztosítókat csak szakemberrel javíttassunk.
- Használat előtt szemrevételezéssel ellenőrizzük az elektromos berendezéseinket, a csatlakozókat és a vezetékeket nézzük meg, nincsen-e eltörve, megrepedve.
- Ne terheljük túl a hosszabbítókat, elosztókat. Lehetőleg földelt eszközöket használjunk.
- Elektromos fűtőkészüléket soha ne takarjunk le, ne tegyük közel bútorainkhoz, éghető anyagból készült tárgyainkhoz.
- Ne érintsük vizes kézzel, és ne használjuk nedves környezetben elektromos berendezéseinket (kivéve a megfelelő védelemmel ellátott eszközöket).
- Ne hagyjunk bekapcsolva elektromos készüléket, ha eltávozzunk otthonról (teljesen kapcsoljuk ki a TV-t, videót stb., ne hagyjuk készenléti üzemmódban sem).

Egyéb:

- Zárt ajtók mellett aludjunk.
- Szerezzenk be egy ABC tűzoltásra alkalmas tűzoltó készüléket (6, vagy 12 kg-os ABC porraloltót), és ismertessük meg családunkkal a működését (minden készülékre az üzembe helyezése, használata, érvényessége rá van írva).
- Vásároljunk füst- és hőérzékelőket, telepítsünk CO érzékelőket gáz vagy fa-szén-tüzelésű kazánok, berendezések használata esetében.
- Ismerjük meg a lakóépületünkre vonatkozó tűzvédelmi előírásokat. (A kétszintesnél magasabb és tíznél több lakást (üdülőegységet) magában foglaló lakóegységnél (üdülőegységénél) az épület tulajdonosa, kezelője, közös képviselője, intézőbizottság elnöke, használója írásban köteles kidolgozni az épületre vonatkozó tűzvédelmi használati szabályokat, előírásokat, a lakók riasztásának, a menekülésnek a lehetséges módjait, a felszerelt tűzvédelmi eszközök használatára vonatkozó előírásokat, valamint köteles gondoskodni ezek megismertetéséről, megtartásáról és megtartásáról.)
- Kérjük ki a helyi tűzoltóság szakembereinek véleményét a tűz megelőzésének lehetőségeiről.
- Propán-bután gázpalackot nem használhatunk, nem tárolhatunk olyan helyiségben vagy földszintnél magasabb olyan építményben, ahol az esetleges gázrobbanás a tartószerkezet összeomlását idézheti elő (pl.: panelszerkezet).

Források

1947. évi XX. törvény: A Magyar Köztársaság Alkotmánya
1994. XXXIV. törvény a rendőrségről
1996. évi XLIII. törvény a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról
1989. évi 20. törvényerejű rendelet: A háborúk áldozatainak védelméről
1996. évi XXXI. törvény: A tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról,
1996. évi XXXVII. törvény: a polgári védelemről
1999. évi LXXIV. törvény: a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről,
2004. évi CV. törvény: a honvédelemről és a Magyar Honvédségről
2004. évi CXL. törvény: a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól
2005. évi CXXXIX. törvény a felsőoktatásról
57/2009. [X. 30.] IRM-ÖM-PTNM együttes rendelet, - a rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjai egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasságáról és más kapcsolódó szabályairól
60/1997. (IV. 18.) Kormányrendelet: Az óvóhelyi védelem, az egyéni védőeszköz-ellátás, a lakosság riasztása, valamint a kitelepítés és befogadás általános szabályairól
179/1999. (XII. 10.) Kormányrendelet: a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 1999. évi LXXIV. törvény végrehajtásáról,
18/2006. (I. 26.) Kormányrendelet: A településrendezési tervről
20/1998 (IV. 10.) BM rendelet: a polgári védelmi tervezés rendszeréről és követelményeiről
62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzata
48/1999. (XII. 15.) BM rendelet: a belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek katasztrófavédelmi feladatairól és a védekezés végrehajtásának rendjéről, valamint e szervek irányítási és működési rendjéről.
1/2003. (I. 9.) BM rendelet: A tűzoltóság tűzoltási és műszaki mentési tevékenységének szabályairól
9/2008. (II. 22.) ÖTM rendelet: az Országos Tűzvédelmi Szabályzat kiadásáról
Zelenák Mihály: Tűzoltás taktikai alapismeretek, Tankönyvkiadó, Budapest, 1990.
Cseffó Károly: Tűzoltás oltóanyag-ellátása, BM KOK, Budapest, 2000.
Barta Vámos László nyá. pv. alezredes tanácsos: Katasztrófa- és polgári védelmi ismeretek III. rész: A polgári védelem alajai, BM KOK, Budapest, 2003.
Cseffó Károly: Alapfokú tűzoltó ismeretek a tűzoltó szakképzésben résztvevők számára, BM KOK, Budapest, 2008.
www.google.hu
www.magyarorszag.hu
www.vörösiszap.bm.hu
www.wikipedia.hu
www.sulinet.hu

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszechenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

MAGYARORSZÁG MEGÚJUL

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.